

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2019. gada 12. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pieņemamība – Kopīgi noteikumi attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu – Direktīva 2009/72/EK – Piemērojamība – 3. pants – Mērķi – Nediskriminācijas princips – Īpašs maksājums, kas tiek piemērots subjektiem, kuriem ir piešķirta atļauja veikt darbību reglamentētajās nozarēs – Elektroenerģijas nozare

Lietā C-376/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 31. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 7. jūnijā, tiesvedībā

Slovenské elektrárne a.s.

pret

Úrad pre vybrané hospodárske subjekty, iepriekš ***Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty***,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], E. Juhász [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*] (referents),

ģenerālvokāts: E. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Slovenské elektrárne a.s.* vārdā – *R. Prekop*, advokāts,
- Slovākijas valdības vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *R. Lindenthal* un *O. Beynet*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – slovāku.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Slovenské elektrárne a.s.* un *Úrad pre vybrané hospodárske subjekty*, iepriekš *Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty* (Nodokļu administrācija attiecībā uz noteiktiem nodokļu maksātājiem, Slovākija, turpmāk tekstā – “nodokļu administrācija”) par tāda valsts nodokļu regulējuma likumīgumu, ar ko ir izveidots īpašs maksājums no tādu uzņēmumu ienākumiem, kuriem ir piešķirta atļauja veikt darbību tādās reglamentētajās nozarēs kā elektroenerģijas piegāde (turpmāk tekstā – “reglamentētie subjekti”).

Athilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2009/72 1., 3.–5. un 7. apsvērumā ir noteikts:

“(1) Elektroenerģijas iekšējais tirgus, ko pakāpeniski ievieš kopš 1999. gada, tiek veidots, lai visiem patērētājiem [...] Savienībā būtu izvēles iespējas – neatkarīgi no tā, vai šie patērētāji ir iedzīvotāji vai uzņēmumi, rastos jaunas uzņēmējdarbības izdevības, attīstītos pārrobežu tirdzniecība, tādējādi paaugstinot efektivitāti, panākot konkurētspējīgākas cenas un labāku pakalpojuma kvalitāti, kā arī sniedzot ieguldījumu piegādes drošuma un ilgtspējas pilnveidē.

[..]

(3) Līgumā garantētās brīvības Savienības pilsoņiem – *inter alia*, brīva preču aprite, brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība – ir sasniedzamas vienīgi pilnībā atvērta tirgū, kas ļauj visiem patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem.

(4) [...] Jo īpaši visās dalībvalstīs vēl nepastāv nediskriminējoša piekļuve tīkliem un vienlīdz efektīva regulatīvā uzraudzība.

(5) Drošas elektroenerģijas piegādes ir ārkārtīgi svarīgas Eiropas sabiedrības attīstībai, ilgtspējīgas klimata pārmaiņu politikas īstenošanai, kā arī konkurences stiprināšanai iekšējā tirgū. [...]

[..]

(7) Komisijas [2007. gada 10. janvāra Paziņojumā Eiropadomei un Eiropas Parlamentam “Energētikas politika Eiropai” (COM(2007) 1, galīgā redakcija)] uzsvērts, cik svarīgi ir pabeigt elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidi un pieņemt vienādus noteikumus visiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību [Savienībā]. [...]”.

- 4 Šīs direktīvas 1. pantā, kurā ir noteikts tās mērķis un piemērošanas joma, ir paredzēts:

“Ar šo direktīvu paredz kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus, lai [Savienībā] uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus. Ar to nosaka normas, kas attiecas uz elektroenerģijas nozares organizāciju un

darbību, atvērtu piekļuvi tirgum, kritērijiem un procedūrām, kuras piemēro konkursiem un atļauju piešķiršanai, kā arī uz sistēmu vadīšanu. Tā arī nosaka elektroenerģijas patērētāju vispārējās saistības un tiesības un precizē konkurences prasības.”

- 5 Minētās direktīvas 3. pantā ar nosaukumu “Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un patērētāju aizsardzība” ir noteikts:

“1. Pamatojoties uz savu iestāžu sistēmu un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi, un minētos uzņēmumus nediskriminē pēc to tiesībām vai pienākumiem.

2. Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, jo īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka [Savienības] elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. [..]

3. Dalībvalstis nodrošina, ka visi māsaimniecību lietotāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi [..], var saņemt universālo pakalpojumu, kas ietver tiesības saņemt konkrētas kvalitātes elektroenerģiju savā teritorijā par saprātīgām, viegli un skaidri salīdzināmām, pārskatāmām un nediskriminējošām cenām. Lai nodrošinātu universālā pakalpojuma sniegšanu, dalībvalstis var norādīt pēdējo garantēto piegādātāju. [..]

[..]

10. Dalībvalstis īsteno pasākumus, lai sasniegtu sociālās un ekonomiskās kohēzijas un vides aizsardzības mērķus, kas attiecīgā gadījumā ietver energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumus un līdzekļus cīņai pret klimata izmaiņām, un piegādes drošuma panākšanu. Šie pasākumi jo īpaši ietver atbilstošu ekonomisku stimulu nodrošināšanu, attiecīgā gadījumā izmantojot visus esošos valstu un [Savienības] instrumentus, lai uzturētu un ierīkotu vajadzīgo tīkla infrastruktūru, tostarp starpsavienojumu jaudu.

[..]”

Slovākijas tiesības

- 6 *Zákon č. 235/2012 Z.z. o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov* (2012. gada 26. jūlija Likums Nr. 235/2012, ar ko izveido īpašu maksājumu no uzņēmumu ienākumiem, kuri ir gūti reglamentētajās nozarēs, un ar ko groza un papildina noteiktus citus likumus) (Nr. 60/2012, Z. z., turpmāk tekstā – “Likums Nr. 235/2012”) ir izveidots īpašs nodokļa maksājums no noteiktu tādu subjektu ienākumiem, kuri veic darbību tādās reglamentētajās nozarēs kā elektroenerģijas nozare (turpmāk tekstā – “īpašais maksājums”).
- 7 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka atbilstoši šā likuma paskaidrojuma rakstam tā mērķis ir “nodrošināt vienlīdzīgāku tā sloga sadalījumu, kas rodas saistībā ar cīņu pret ekonomisko krīzi, taču arī raudzīties, lai tiktu mobilizēti līdzekļi ekonomikas izaugsmes veicināšanai, un tādējādi – ļaut uzlabot bāzi, no kā tiek gūti publisko finanšu ieņēmumi”.

8 Minētā likuma 3. panta 1., 3. un 4. punktā ir paredzēts:

“1. Reglamentēts subjekts ir ikviena persona vai ārzemju sabiedrības organizatoriska vienība,

a) kuram ir atļauja veikt darbību šādā nozarē:

(1) enerģētikas nozarē, pamatojoties uz atļauju, ko izdevis *Úrad pre reguláciu sieťových odvetví* [(Tikla nozaru regulācijas iestāde, Slovākija)] atbilstīgi īpašajam likumam [..];

[..]

(11) 1.–10. punktā minētajā nozarē, pamatojoties uz atļauju, kas izsniegta citā Eiropas Savienības dalībvalstī [vai] Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzējā valstī un [..]

b) uzskata, ka tā ienākumi no darbības, kas veikta jomā, kura minēta a) apakšpunktā, finanšu gadā, kurā tas saņēma atļauju veikt šo darbību, sasniedz vismaz 50 % no finanšu gada kopējiem ienākumiem. [..]

[..]

3. Jebkura persona vai ārzemju sabiedrības organizatoriska vienība, kurai ir 1. punkta a) apakšpunktā minētā darbības veikšanas atļauja, ir reglamentētais subjekts attiecībā uz visiem tā finanšu gada iekasējamības periodiem, kura gaitā tā ienākumi no darbības 1. punkta a) apakšpunktā minētajā nozarē sasniedz vismaz 50 % no tā kopējiem attiecīgā finanšu gada ienākumiem, un tas arī tad, ja tas nav paredzējis, ka ienākumi no darbības 1. punkta a) apakšpunktā minētajā nozarē šajā finanšu gadā sasniegs vismaz 50 % no tā kopējiem attiecīgā finanšu gada ienākumiem, vai ja ienākumi par darbību 1. punkta a) apakšpunktā minētajā nozarē 13. panta 1. punktā noteiktajā finanšu gadā nav sasnieguši vismaz 50 % no tā kopējiem attiecīgā finanšu gada ienākumiem; reglamentētajam subjektam par šo apstākli ir jāinformē nodokļu administrācija vēlākais termiņā, kas ir noteikts ienākumu deklarācijas iesniegšanai.

4. Ja šī persona vai ārzemju sabiedrības organizatoriskā struktūra kļūst par reglamentēto subjektu, tā nezaudē šo kvalifikāciju pat tad, ja tā ienākumi no darbības 1. punkta a) apakšpunktā minētajā nozarē finanšu gadā, kura gaitā tā ir saņēmusi atļauju veikt 1. punkta a) apakšpunktā minēto darbību, nerasniedz vismaz 50 % no tās kopējiem attiecīgā finanšu gada ienākumiem.”

9 Šī paša likuma 12. panta 6. punktā ir noteikts:

“Maksājuma veikšana nevar attaisnot īpašajās tiesību normās [..] noteiktās regulētās cenas pieaugumu, un maksājuma veikšana nav slogs, kuru var ņemt vērā, aprēķinot regulēto cenu.”

10 Likuma Nr. 235/2012 13. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Jebkura persona vai ārvalstu sabiedrības organizatoriskā vienība, kurai 2012. gada 1. septembrī ir atļauja veikt 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto darbību un kuras ienākumi no šīs darbības finanšu gadā pirms šā likuma stāšanās spēkā ir sasnieguši vismaz 50 % no tā kopējiem attiecīgā finanšu gada ienākumiem, ir kvalificējama kā reglamentēts subjekts šā likuma izpratnē. Šādam reglamentētajam subjektam maksājums ir jāveic no brīža, kad šis maksājums kļūst iekasējams, proti, no 2012. gada septembra, ja saimnieciskās darbības rezultāts, kas īstenots finanšu gadā pirms šā likuma stāšanās spēkā, ir sasniedzis vismaz 4. panta 2. punktā paredzētā maksājuma bāzes summu. Finanšu gads iepriekš minētajā nozīmē ir finanšu gads tieši pirms šā likuma stāšanās spēkā, kura gaitā ir radies pienākums sagatavot bilanci un norādīt to ienākumu deklarācijā [..], kas iesniegta pirms šā likuma stāšanās spēkā. [..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 11 *Slovenské elektrárne* ir reglamentēts subjekts Slovākijā, kurš piegādā elektroenerģiju un kuram šajā nolūkā Tikla nozaru regulācijas iestāde ir piešķirusi atļauju (turpmāk tekstā – “atļauja”).
- 12 Piemērojot Likumu Nr. 235/2012, nodokļu administrācija izdeva paziņojumu par nodokli attiecībā uz summu 11 298 797,52 EUR apmērā saistībā ar obligātajiem maksājumiem, tai skaitā īpašo maksājumu, kurš šai sabiedrībai ir jāveic par 2015. taksācijas gadu.
- 13 *Slovenské elektrárne* apstrīdēja šo paziņojumu par nodokli *Krajský súd v Bratislave* (Bratislavas apgabaltiesa, Slovākija), tostarp pamatojoties uz to, ka valsts tiesiskais regulējums, uz kura pamata minētais paziņojums bija pieņemts, neatbilst Savienības tiesībām. Atbildē nodokļu administrācija tostarp uzsvēra, ka no Likuma Nr. 235/2012 paskaidrojuma raksta izriet, ka tā mērķis ir nodrošināt taisnīgu un efektīvu tā sloga sadali, kas ir saistīts ar cīņu pret finanšu krīzi, samazināt publiskā deficīta pieaugumu tā, lai tas būtu mazāks par 3 % sliekšni no iekšzemes kopprodukta, un likt uzņēmumiem, kuri darbojas reglamentētās nozarēs, piedalīties publisko finanšu stāvokļa uzlabošanā.
- 14 Ar 2017. gada 9. februāra spriedumu *Krajský súd v Bratislave* (Bratislavas apgabaltiesa) atcēla šo pašu paziņojumu par nodokli, tostarp pamatojoties uz to, ka nodokļu administrācija nebija juridiski pienācīgi ņēmusi vērā *Slovenské elektrárne* iebildumu par to, ka valsts tiesiskais regulējums nav atbilstošs Savienības tiesībām.
- 15 Iesniedzējtiesai *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa), kurā par šo spriedumu iesniegta kasācijas sūdzība, ir šaubas par to, vai īpašais maksājums ir saderīgs ar Direktīvu 2009/72.
- 16 Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un Tiesā iesniegtajiem rakstveida apsvērumiem izriet, ka šis maksājums ir piemērojams tādiem reglamentētiem subjektiem kā tostarp elektroenerģijas piegādātājiem, kuri ir saņēmuši atļaujas un kuri no reglamentētās darbības gūst vai cer gūt vismaz 50 % no saviem kopējiem ienākumiem. Reglamentētie subjekti ietver gan subjektus, kuri ir nodokļu rezidenti Slovākijā (turpmāk tekstā – “nacionālie reglamentētie subjekti”), gan reglamentētus subjektus, kuri ir nodokļu rezidenti ārvalstīs (turpmāk tekstā – “ārvalstu nodokļu rezidenti”), šajā otrajā kategorijā ir iekļauti reglamentēti subjekti, kuri veic uzņēmējdarbību ārvalstīs, pamatojoties uz atļauju darbības veikšanai, kura šiem subjektiem ir izsniegta ārvalstīs (atļauja, kas tiek saukta par “pasi”). Lai gan uz pirmajiem attiecas īpašais maksājums par ienākumiem, kuri ir gūti no to darbībām, kas veiktas gan Slovākijā, gan ārvalstīs, otrajiem tas ir jāmaksā tikai attiecībā uz ienākumiem, kuri ir gūti no darbības šajā dalībvalstī. Tomēr katram reglamentētajam subjektam īpašais maksājums par katru taksācijas gadu esot jāmaksā tikai tad, ja tā saimnieciskās darbības rezultāts attiecīgajā taksācijas gadā sasniedz vismaz 3 000 000 EUR.
- 17 Iesniedzējtiesai ir šaubas, vai pirmām kārtām īpašais maksājums ir pretrunā Direktīvā 2009/72 izvirzītajam mērķim, jo tas traucē pilnībā uz konkurences principiem balstīta un konkurētspējīga elektroenerģijas tirgus izveidi. Proti, pirmkārt, šis maksājums ietekmējot attiecīgo reglamentēto subjektu brīvību noteikt pilnībā konkurētspējīgu cenu par elektroenerģijas piegādi ārvalstu tirgos un tādējādi ietekmējot konkurenci šajos tirgos. Otrkārt, minētais maksājums gulstoties ne tikai uz attiecīgo reglamentēto subjektu ienākumiem, kas ir gūti no reglamentētās darbības, attiecībā uz kuru tiem ir izsniegta atļauja, bet arī uz ienākumiem, kurus šie subjekti gūst no citām darbībām. Tādējādi šis pats maksājums varētu jaunpienācējus atturēt no ienākšanas Slovākijas un ārvalstu elektroenerģijas piegādes tirgū. Treškārt, īpašais maksājums varētu ietekmēt valsts reglamentēto subjektu konkurētspēju ārvalstu tirgos, jo – pretēji ārvalstu reglamentētajiem subjektiem – tiem šis maksājums būtu jāveic no ienākumiem, kuri ir gūti no šajos tirgos veiktajām darbībām. Visbeidzot, iesniedzējtiesa uzsver, ka tikai vienīgais veids, kā reglamentēts subjekts var izvairīties no minētā maksājuma, ir lūgt savas atļaujas atcelšanu.

- 18 Otrām kārtām iesniedzējtiesa šaubās, vai īpašais maksājums var ietilpt tajos pasākumos, kuru dalībvalstis var veikt, pamatojoties uz Direktīvas 2009/72 3. panta 2., 3. un 10. punktu, kaut arī šis maksājums nav uzskatāms par līdzekli cīņai pret klimata pārmaiņām vai līdzekli, kas nodrošina apgādes drošību, nedz ir vērsts uz citu ar šo direktīvu sasniedzamu mērķi. Papildus tam, lai gan – šīs tiesas ieskatā – var tikt atzīts, ka minētā maksājuma mērķis ir sociālās un ekonomiskās kohēzijas īstenošana, saglabājoties šaubas attiecībā uz šā maksājuma samērīgumu minētās direktīvas izpratnē, jo, pirmkārt, ar to tiek aplikti ienākumi, kurus reglamentētie subjekti ir guvuši no savām darbībām, tai skaitā ārvalstīs, otrkārt, tas reglamentētajiem subjektiem ir piemērojams vienīgi tā iemesla dēļ, ka tām ir piešķirta atļauja, un, treškārt, Likumā Nr. 235/2012, ar ko ir izveidots īpašais maksājums, ir izslēgta iespēja attiecīgajam subjektam pārnest šā maksājuma summu uz galaklientu.
- 19 Trešām kārtām iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Likums Nr. 235/2012 ir saderīgs ar pārskatāmības prasību, nediskriminācijas principu un valsts patērētāju vienlīdzīgas piekļuves Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem principu, kas ir minēti Direktīvas 2009/72 3. pantā. Šajā ziņā šī tiesa uzsver, ka nav iespējams pārbaudīt, vai īpašais maksājums atļauj sasniegt Likuma Nr. 235/2012 mērķi un vai tā piemērošana bez ierobežojumiem laikā šajā ziņā ir nepieciešama. Papildus tam minētajai tiesai ir šaubas, vai šis likums ir pretrunā nediskriminācijas principam, ciktāl valsts reglamentētie subjekti maksā nodokli par lielāku bāzi, nekā ārvalstu reglamentētie subjekti.
- 20 Šādos apstākļos *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Direktīva [2009/72] ir jāinterpretē tādējādi, ka tās mērķim, it īpaši tās 3. pantam, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkojamais, ar kuru izveido īpašu pasākumu – proti, obligātu maksājumu, kas jāveic reglamentētajiem subjektiem, tostarp personām, kuras ir saņēmušas attiecīgās dalībvalsts kompetentā regulatora izdotu elektroenerģijas piegādes atļauju [...], un kas ir noteikts atkarībā no to saimnieciskās darbības rezultāta, kas sasniegts ne tikai valsts mērogā, bet arī, veicot darbību ārzemēs, – maksājumu, kas:
- i) ietekmē reglamentēto subjektu brīvību noteikt pilnībā konkurētspējīgu cenu par elektroenerģijas piegādi ārzemju elektroenerģijas tirgos un tādējādi arī konkurences procesu minētajos tirgos;
 - ii) mazina reglamentēto subjektu konkurētspēju attiecībā pret ārzemju elektroenerģijas piegādātājiem, kuri darbojas Slovākijas elektroenerģijas tirgū, ja abi apgādā ar elektroenerģiju arī kādu noteiktu ārzemju tirgu, jo par elektroenerģijas piegādi ārzemēs ārzemju operatoram nav jāmaksā šāds obligātais maksājums;
 - iii) attur jaunus konkurentus no ienākšanas elektroenerģijas piegādes tirgū Slovākijas Republikā, kā arī ārzemēs, jo šāds obligātais maksājums tiktu piemērots arī ienākumiem no to nereglamentētās darbības, un pat tad, ja pēc tam kādu noteiktu laikposmu tiem būtu elektroenerģijas piegādes atļauja, bet no šīs piegādes gūtie ienākumi būtu vienādi ar nulli;
 - iv) var pamudināt Slovākijas reglamentētos subjektus lūgt [Slovākijas] Birojam – vai ārzemju elektroenerģijas piegādātājus lūgt attiecīgās izcelsmes valsts regulatoram, kas tiem izdevis elektroenerģijas piegādes atļauju, – atsaukt šo atļauju, ņemot vērā, ka subjektam, kurš nevēlas, ka arī peļņa no pārējās tā darbības tiek pakļauta konkrētajam maksājumam, minētās atļaujas atsauksana ir vienīgais veids, kā atbrīvoties no strīdīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētā reglamentētā subjekta statusa?
- 2) Vai [Direktīva 2009/72] ir jāinterpretē tādējādi, ka par vienu no pasākumiem, ko [šajā] direktīvā dalībvalstij ir atļauts veikt, pat ja tie izrādās pretrunā minētās direktīvas izvirzītajam mērķim, nav uzskatāms īpašs pasākums, kāds ir pamatlietā aplūkojamais, proti, obligāts maksājums, kas jāveic reglamentētajiem subjektiem, tostarp personām, kuras ir saņēmušas Biroja izdotu elektroenerģijas piegādes atļauju, un kas ir noteikts atkarībā no to saimnieciskās darbības rezultāta, ieskaitot rezultātus no ārzemēs veiktas darbības, jo šāds pasākums nav līdzeklis, ar kuru cīnīties pret klimata pārmaiņām, un tas neder elektroenerģijas apgādes nodrošināšanai, nedz arī ar to ir iecerēts sasniegt kādu citu [Direktīvā 2009/72] izvirzītu mērķi?

- 3) Vai [Direktīva 2009/72] ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkots, ar ko izveido īpašu pasākumu, proti, obligātu maksājumu, kas jāveic reglamentētajiem subjektiem, tostarp personām, kuras ir saņēmušas Biroja izdotu elektroenerģijas piegādes atļauju, un kas ir noteikts atkarībā no to saimnieciskās darbības rezultāta, ieskaitot rezultātus no ārzemēs veiktas darbības, neatbilst pārskatāmības, nediskriminēšanas un vienlīdzīgas piekļuves patērētājiem prasībām minētās direktīvas 3. panta izpratnē, jo – ja runa ir par reglamentētu subjektu – tas skar arī ienākumus, kas gūti (par elektroenerģijas piegādi vai par ko citu) ārzemēs, kamēr – ja runa ir par personu, kas ir saņēmusi elektroenerģijas piegādes atļauju, pamatojoties uz savā izcelsmes valstī izdotu elektroenerģijas piegādes atļauju “pasi”, – tas skar tikai [Slovākijā] gūtos ienākumus?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 21 Slovākijas valdība un Komisija apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.
- 22 Šī valdība būtībā apgalvo, ka iesniedzējtiesa nav definējusi faktisko un regulatīvo ietvaru pietiekami precīzi un nav izklāstījusi konkrētus iemeslus, kuri tai ir likuši šaubīties par Savienības tiesību interpretāciju.
- 23 Turklāt Komisija uzskata, ka Direktīvai 2009/72 nav nozīmes, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, un ka tās interpretācija neesot nepieciešama, lai izspriestu strīdu pamatlietā. Šajā saistībā šī iestāde norāda, ka īpašais maksājums attiecas uz reglamentētajiem subjektiem ne vien enerģētikas nozarē, bet arī citās nozarēs. Tādējādi šis maksājums neesot piemērojams elektroenerģijas piegādei pašai par sevi, bet gan attiecoties uz attiecīgā subjekta kopējiem ienākumiem. Papildus tam minētais maksājums neesot uzskatāms par pasākumu, kura mērķis ir reglamentēt elektroenerģijas piegādātāju darbību, bet gan tam esot vispārēja fiskāla pasākuma raksturs, kas sniedz pienesumu valsts budžetam.
- 24 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegtu lūgumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem, kā arī saprastu iemeslus, kuru dēļ valsts tiesa uzskata, ka tai ir vajadzīgas atbildes uz šiem jautājumiem tajā izskatāmā strīda izšķiršanai (spriedums, 2019. gada 5. septembris, *Pohotovost*, C-331/18, EU:C:2019:665, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 25 Kaut arī tas tā ir, tā kā lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pamats prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai Tiesā uz LESD 267. panta pamata, ir neatsverami, lai valsts tiesa tajā skaidri norāda faktiskos apstākļus un tiesisko regulējumu, kurā pamatlieta iekļaujas, un sniedz vismaz minimālu skaidrojumu par iemesliem, kāpēc ir izvēlētas Savienības tiesību normas, kuru interpretāciju tā lūdz, kā arī par saikni, kuru tā ir konstatējusi starp šīm tiesību normām un tajā izskatāmajai lietai piemērojamo valsts tiesisko regulējumu. Šis kumulatīvās prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu ir skaidri noteiktas Tiesas Reglamenta 94. pantā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 9. marts, *Milkova*, C-406/15, EU:C:2017:198, 72. un 73. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 26 Pirmām kārtām, runājot par Reglamenta 94. panta a) punktā paredzēto prasību, ka iesniedzējtiesai ir jānorāda strīda priekšmets, kā arī fakti, kuriem ir nozīme un kurus tā ir konstatējusi, šajā gadījumā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir precizēts, ka strīds pamatlietā attiecas uz paziņojumu par

nodokli, pret ko *Slovenské elektrárne* ir iebildusi tāpēc, ka valsts tiesiskais regulējums neesot atbilstošs Direktīvai 2009/72. Šajā ziņā iesniedzējtiesa ir sniegusi nepieciešamās norādes par šā strīda būtiskajiem faktiem.

- 27 Otrām kārtām ir jānorāda, ka, ievērojot Reglamenta 94. panta b) punktā ietverto prasību, minētajā lūgumā ir norādīts uz to valsts tiesību normu saturu, kas var būt piemērojamas pamatlietā, proti, Likumā Nr. 235/2012 paredzēto normu.
- 28 Trešām kārtām, runājot par Reglamenta 94. panta c) punktā minēto prasību, kura attiecas, pirmkārt, uz iemesliem, kuru dēļ iesniedzējtiesai ir šaubas par Direktīvas 2009/72 interpretāciju, un, otrkārt, uz saikni, ko tā konstatējusi starp to un pamatlietā piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, ir jāsecina, ka iesniedzējtiesa ir sniegusi vērtējumu par savām šaubām attiecībā uz šīs direktīvas interpretāciju, it īpaši par tās 3. panta 1.–3. un 10. punkta interpretāciju, kā arī attiecībā uz saikni, kuru tā ir konstatējusi starp šīm normām un minēto valsts tiesisko regulējumu. Proti, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šī tiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Likumā Nr. 235/2012, kurā ir noteikts īpašais maksājums, ir ievēroti šajās Savienības tiesību normās paredzētie pienākumi un principi.
- 29 Visbeidzot, runājot par Komisijas apgalvojumiem, pietiek vien atgādināt – ja nav acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlīstas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, iebildums attiecībā uz šīs tiesību normas nepiemērojamību pamatlietā nav saistīts ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, bet attiecas uz uzdoto jautājumu būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 4. jūlijs, *Kirschstein*, C-393/17, EU:C:2019:563, 28. punkts).
- 30 Tādējādi no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 31 Ar saviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2009/72, it īpaši tās 3. panta 1.–3. punkts un 10. punkts, kā arī nediskriminācijas princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tā liedz tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko tiek izveidots īpašs maksājums no ienākumiem, kurus, veicot darbību dažādās reglamentētas darbības nozarēs gan valsts līmenī, gan ārvalstīs, ir guvuši uzņēmumi, kas darbojas, pamatojoties uz atļauju, kuru izsniegusi valsts iestāde, tai skaitā uzņēmumi, kuriem ir piešķirta kompetentās valsts regulatīvās iestādes izsniegta atļauja piegādāt elektroenerģiju.
- 32 Šajā ziņā ir jānorāda, ka no Direktīvas 2009/72 3.–5. un 7. apsvēruma izriet, ka tās mērķis būtībā ir izveidot atvērtu un uz konkurenci balstītu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kas ļauj patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem, pieņemt vienādus noteikumus šajā tirgū, nodrošināt drošu enerģijas piegādi un cīnīties pret klimata pārmaiņām.
- 33 Tieši tāpēc atbilstoši šīs direktīvas 1. pantam ar to paredz kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus, lai Savienībā uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus. Ar minēto direktīvu nosaka normas, kas attiecas uz elektroenerģijas nozares organizāciju un darbību, atvērtu piekļuvi tirgum, kritērijiem un procedūrām, kuras piemēro konkursiem un atļauju piešķiršanai, kā arī uz sistēmu vadīšanu. Tā arī nosaka elektroenerģijas patērētāju vispārējās saistības un tiesības un precizē konkurences prasības.
- 34 Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 1. punktu, pamatojoties uz savu iestāžu sistēmu un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot šā panta 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi, un minētos uzņēmumus nediskriminē pēc to tiesībām vai pienākumiem.

- 35 Turklāt Direktīvas 2009/72 3. panta 2., 3. un 10. punkta mērķis būtībā ir reglamentēt, respektīvi, universālā pakalpojuma saistības attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kā arī pasākumus ekonomiskās un sociālās kohēzijas un vides aizsardzības jomā, ko dalībvalstis var noteikt elektroenerģijas nozares uzņēmumiem.
- 36 Runājot par nediskriminācijas principu, kas ir Savienības tiesību vispārējo principu neatņemama sastāvdaļa, no Tiesas judikatūras izriet, ka šis princips ir jāievēro valsts tiesiskajā regulējumā, kas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā vai ar ko tās tiek īstenotas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 7. novembris, *UNESA* u.c., no C-80/18 līdz C-83/18, EU:C:2019:934, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 37 Šajā gadījumā – neskarot pārbaudes, kas ir jāveic iesniedzējtiesai, – ir jākonstatē, ka, ņemot vērā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un Tiesai iesniegtajos lietas materiālos ietverto informāciju, kā to norāda Slovākijas valdība savos rakstveida apsvērumos, Likuma Nr. 235/2012, ar ko ievieš īpašo maksājumu, mērķis nav nedz reglamentēt elektroenerģijas piegādi, nedz noteikt elektroenerģijas tirgus organizācijas un darbības noteikumus, nedz noteikt patērētāju tiesības šajā jomā, nedz arī izskaidrot pienākumus konkurences jomā.
- 38 Savukārt no apstākļiem, kas ir minēti gan lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, gan Tiesā iesniegtajos rakstveida apsvērumos, izriet, ka ar šo likumu ieviestajam īpašajam maksājumam ir vispārēja fiskāla pasākuma raksturs, it īpaši tieša nodokļa, kas piemērojams to uzņēmumu kopējiem ienākumiem, kuri attīstās ar šo likumu reglamentētajās ekonomikas nozarēs, raksturs. Proti, šie apstākļi liecina, pirmkārt, ka šis maksājums atbilstoši Likuma Nr. 235/2012 paskaidrojuma rakstam ir vērst uz budžetāru mērķu sasniegšanu, lai samazinātu publiskā deficīta pieaugumu un cīnītos pret ekonomisko krīzi, otrkārt, tas ir piemērojams uzņēmumiem, kuri darbojas reglamentētās nozarēs, proti, ne vien enerģētikas nozarē, bet arī daudzās citās ekonomikas nozarēs, un, treškārt, – tas nav piemērojams elektroenerģijas piegādei pašai par sevi, bet gan ar to tiek aplikti reglamentētā subjekta kopējie ienākumi.
- 39 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, tā kā Direktīvas 2009/72 mērķis ir izveidot iekšēju elektroenerģijas tirgu, Savienības likumdevējs ir izmantojis EKL 95. panta 1. punktā paredzēto parasto likumdošanas procedūru, lai pieņemtu pasākumus par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu iekšējā tirgus izveidei un darbības nodrošināšanai (spriedums, 2019. gada 7. novembris, *UNESA* u.c., no C-80/18 līdz C-83/18, EU:C:2019:934, 49. punkts).
- 40 Taču saskaņā ar EKL 95. panta 2. punkta formulējumu šī panta 1. punkts nav piemērojams fiskāliem noteikumiem (spriedums, 2019. gada 7. novembris, *UNESA* u.c., no C-80/18 līdz C-83/18, EU:C:2019:934, 50. punkts).
- 41 No tā izriet, ka, tā kā Direktīva 2009/72 nav pasākums, kas attiecas uz dalībvalstu fiskālo noteikumu tuvināšanu, tās noteikumi, it īpaši tās 3. panta 1.–3. un 10. punkts, nav piemērojami tādām valsts tiesiskajam regulējumam kā pamatlietā, ar ko nosaka īpašu maksājumu par to uzņēmumu ienākumiem, uz kuriem attiecas šis tiesiskais regulējums (pēc analogijas skat. spriedumu, 2019. gada 7. novembris, *UNESA* u.c., no C-80/18 līdz C-83/18, EU:C:2019:934, 51. punkts).
- 42 Tā kā Direktīva 2009/72 ir vienīgais Savienības tiesību akts, kura interpretāciju lūdz iesniedzējtiesa, un tā kā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka pamatlietā būtu piemērojama cita Savienības tiesību norma, ir jākonstatē, ka saskaņā ar šī sprieduma 36. punktā minēto judikatūru Tiesa nevar pārbaudīt īpašo maksājumu nediskriminācijas principa gaismā.
- 43 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīva 2009/72, it īpaši tās 3. panta 1.–3. un 10. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko tiek izveidots īpašs maksājums no ienākumiem, kurus, veicot darbību dažādās reglamentētas darbības nozarēs gan

valsts līmenī, gan ārvalstīs, ir guvuši uzņēmumi, kas darbojas, pamatojoties uz atļauju, kuru izsniegusi valsts iestāde, tai skaitā uzņēmumi, kuriem ir piešķirta kompetentās valsts regulatīvās iestādes izsniegta atļauja piegādāt elektroenerģiju.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 44 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu, it īpaši tās 3. panta 1.–3. un 10. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko tiek izveidots īpašs maksājums no ienākumiem, kurus, veicot darbību dažādās reglamentētas darbības nozarēs gan valsts līmenī, gan ārvalstīs, ir guvuši uzņēmumi, kas darbojas, pamatojoties uz atļauju, kuru izsniegusi valsts iestāde, tai skaitā uzņēmumi, kuriem ir piešķirta kompetentās valsts regulatīvās iestādes izsniegta atļauja piegādāt elektroenerģiju.

[Paraksti]